

AEQUITAS

1/2026

DALŠÍ TÉMATA V ČÍSLE:

**MINISTR SPRAVEDLNOSTI
NA NÁVŠTĚVĚ NEJVVYŠŠÍHO SOUDU**

**PŘEDSEDA NEJVVYŠŠÍHO SOUDU
USA SI OBLÍBIL KRAVATU
Z ČESKÉ REPUBLIKY**

**NOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROJEKT
NEJVVYŠŠÍHO SOUDU**

Z ROZHODOVACÍ ČINNOSTI

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVVYŠŠÍHO SOUDU

ROZHOVOR **FRANTIŠEK PŮRY**

„Nemyslím si, že povinnost soudců, aby se vzdělávali a zvyšovali či alespoň udržovali svou odbornou úroveň, by byla nějakým nepřipustným zásahem do jejich nezávislosti či ohrožením jejich statusu.“

ČLÁNEK **SEMINÁŘ NEJVVYŠŠÍHO SOUDU**

Nejvyšší soud pořádal seminář na téma „Soudcovské nalézání práva v době hlubokých společenských polarizací“

ČLÁNEK **NOC PRÁVA – PŘEDSEDOVÉ NEJVVYŠŠÍCH SOUDŮ EVROPY PŘIZVÁNÍ K VEŘEJNÉ DISKUSI**

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVVYŠŠÍHO SOUDU

Dostává se Vám do rukou nové číslo časopisu Aequitas, které se snaží zachytit nejen aktuální dění v justici, ale i širší společenské souvislosti, v nichž dnes soudy pracují a hledají své místo. Žijeme v době, která na soudnictví klade stále větší nároky – ať už jde o odbornost, rychlost a kvalitu rozhodování, nebo o způsob, jak soudy srozumitelně komunikují a získávají důvěru veřejnosti.

Jedním z ústředních motivů tohoto čísla je otázka odborné úrovně a kontinuálního vzdělávání soudců. Rozhovor s předsedou trestního kolegia Nejvyššího soudu Františkem Půrym připomíná, že vzdělávání není nadstandardem, ale přirozenou součástí soudcovské odpovědnosti. Udržování a prohlubování odbornosti není v rozporu se soudcovskou nezávislostí – naopak ji posiluje, neboť kvalitní rozhodování je jejím nezbytným předpokladem.

Na toto téma navazuje i nový vzdělávací projekt Nejvyššího soudu, který si klade za cíl vytvořit otevřenou platformu pro sdílení zkušeností a diskusi nad aktuálními právními otázkami. Právě systematická práce s odborností, judikaturou a novou legislativou je jedním z klíčů k udržení vysoké úrovně rozhodovací činnosti soudů.

Neméně významným tématem, kterému se toto číslo věnuje, je postavení soudce v době rostoucí společenské polarizace.

Seminář Nejvyššího soudu k soudcovskému nalézání práva v těchto podmínkách otevřel řadu zásadních otázek: Jak čelit tlakům veřejného mínění, médií či politického prostředí? Jak si zachovat nestrannost a současně neztratit kontakt se společností, jejíž hodnotové ukotvení se proměňuje? Odpovědi nejsou jednoduché, ale právě otevřená odborná diskuse je nezbytným předpokladem jejich hledání.

Důležitou součástí činnosti Nejvyššího soudu je také dialog s dalšími institucemi. Návštěva ministra spravedlnosti potvrdila, že spolupráce mezi soudní a výkonnou mocí, založená na respektu k principu dělby moci, je klíčová pro stabilní fungování justice. Stejně tak mezinárodní rozměr, který se projevil například během Noci práva účastí představitelů evropských nejvyšších soudů, ukazuje, že mnohé výzvy, jímž čelíme, nejsou pouze národní, ale sdílené napříč Evropou.

Věřím, že toto číslo časopisu Aequitas Vám nabídne nejen zajímavé čtení, ale i podněty k zamyšlení nad rolí soudnictví v dnešní době.

Přeji Vám inspirativní čtení.

Petr Angyalossy

ROZHOVOR

JUDr. František Púry, Ph.D.
předseda trestního kolegia

Vystudoval Právnickou fakultu nyní Masarykovy univerzity v Brně (titul JUDr.) a na téže fakultě i doktorský studijní program v oboru trestního práva (titul Ph.D.). Působil nejdříve na všech stupních vojenské justice a po jejím zrušení se stal soudcem trestního kolegia bývalého Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky. Po vzniku samostatné České republiky se stal soudcem jejího Nejvyššího soudu a od roku 2016 je předsedou jeho trestního kolegia. Ve své praxi se specializuje zejména na hospodářskou a majetkovou kriminalitu. Kromě rozhodování o dovoláních a stížnostech pro porušení zákona u Nejvyššího soudu se věnuje též lektorské činnosti na Justiční akademii České republiky a Justiční akademii Slovenské republiky. Externě působí i na některých vysokých školách v Praze a Brně. Je autorem a spoluautorem řady publikací a odborných statí z oblasti trestního práva hmotného a procesního. Jde zejména o komentáře k trestnímu zákoníku, k trestnímu řádu a k zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob, dále o monografii o úpadkových trestných činech, učebnici trestního práva procesního, učebnici autorského práva a příspěvky v časopisech Bulletin advokacie a Trestněprávní revue atd. Je členem redakčních rad některých odborných právnických časopisů a členem vědeckých rad dvou vysokoškolských institucí a jednoho dalšího institutu.

Když jste v roce 2016 poprvé nastupoval do funkce předsedy trestního kolegia, jaké byly tehdy vaše vize, co jste si představoval, že změníte na trestním kolegiu?

Základní vizí, s níž jsem tehdy nastupoval do funkce, bylo to, abych ve všem, co se osvědčilo a fungovalo, navázal na svého předchůdce JUDr. Stanislava Rizmana, takže jsem zbytečně neměnil to, co nebylo nutné. Navíc jsem musel respektovat tehdejšího předsedu Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D., který mě do funkce jmenoval a který se stal necelý rok předtím předsedou a měl svou vizi, jak vést Nejvyšší soud. Jeho snahou bylo mimo jiné zvýšit u odborné i laické veřejnosti prestiž Nejvyššího soudu, aby ještě lépe plnil ústavní funkci vrcholného soudního orgánu, jehož základním úkolem je usměrňovat a sjednocovat rozhodovací činnost soudů na trestním i civilním úseku, ale také aby se náš soud co nejvíce „zviditelnil“ a otevřel navenek. V tomto jsme byli ve shodě s předsedou, ale zároveň jsem si byl vědom toho, že mě čeká určitá personální obměna soudců trestního kolegia, protože postupně

z věkových i jiných důvodů skončila ve funkci celá řada zkušených soudců, které bylo třeba nahradit novými. Vždyť kvalitní lidský potenciál je tím nejcennějším kapitálem, který máme. Z gremiálních porad a ze vzdělávacích a jiných akcí jsem znal některé soudce odvolacích soudů, takže jsem si postupně vytipoval kandidáty, které jsme získali nejdříve na stáž k Nejvyššímu soudu nebo kteří už na stáži byli a z nichž se pak mnozí stali našimi soudci. Ostatně jedním z prvních byl i stávající pan předseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. Kromě toho jsem měl ambici zlepšit činnost evidenčního senátu trestního kolegia tak, aby byl kvalitnější výběr judikátů publikovaných v trestní části Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Usiloval jsem též o užší spolupráci s trestními úseky krajských a vrchních soudů, zejména pokud jde o konání jejich gremiálních porad a školení, účast soudců Nejvyššího soudu na nich a naopak účast soudců krajských a vrchních soudů na zasedáních našeho trestního kolegia, na nichž schvalujeme rozhodnutí k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Snažil jsem se neopomíjet

Na Karlovarských právnických dnech s manželkou, rok 2017.

ani spolupráci s právníckými fakultami a s Justiční akademií České republiky, na jejichž vzdělávacích akcích se naši soudci podílejí značnou měrou. Mým cílem bylo rovněž zvýšit počet asistentů a asistentek soudců trestního kolegia a zlepšit pracovní podmínky pro naše administrativní zaměstnankyně. V neposlední řadě mě čekala i revize některých vnitřních pravidel, předpisů a postupů týkajících se trestního kolegia. Samozřejmě to vše bylo motivováno především tím, aby trestní kolegium rozhodovalo ve všech agendách kvalitně a rychle a aby mělo u účastníků řízení i odborné a laické veřejnosti náležitý respekt.

A daří/podařilo se Vám tyto změny zavést do praxe?

Můžu poněkud neskromně říci, že se toho hodně podařilo, a to i v součinnosti s oběma předsedy Nejvyššího soudu, za jejichž působení jsem vykonával a vykonávám funkci předsedy trestního kolegia, byť ještě všechno není tak, jak bych si přál. Pokud jde o personální oblast, za dobu, co jsem v této funkci, bylo přeloženo či přiděleno k trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu celkem 14 nových soudkyň a soudců, což je více než polovina z celkového počtu 23 soudkyň a soudců. Přitom k nám nastoupili i někteří soudci, kteří původně v době zahájení stáže neuvažovali o přeložení

k Nejvyššímu soudu nebo pro něž nebylo volné soudcovské místo anebo nám je nechtěli uvolnit předsedové či místopředsedové jejich soudů. Dokonce se našimi soudci stali i dva bývalí státní zástupci, kteří předtím nepůsobili u žádného soudu nižšího stupně. Bohužel se z důvodů, které mi nejsou zcela jasné, nepodařilo dosáhnout jmenování soudcem a přidělení k Nejvyššímu soudu u jednoho významného bývalého soudce Ústavního soudu, jehož si údajně nepřály navrhnout ke jmenování jak Ministerstvo spravedlnosti, tak Kancelář prezidenta republiky. Naopak, podařilo se to, že po asi čtvrtstoletí trvajícím úsilí jsme konečně dosáhli stavu, že každý ze soudců trestního kolegia má k dispozici alespoň dva asistenty. Nicméně platové podmínky našich asistentů, asistentek a administrativních pracovníků jsou stále neuspokojivé i přes úsilí vynakládané i vedením Nejvyššího soudu o jejich zlepšení, k němuž došlo jen částečně. Poměrně dobře funguje naše spolupráce s dvěma největšími právníckými fakultami u nás, s Justiční akademií i s trestními úseky krajských a vrchních soudů. No a pokud jde o hlavní poslání trestního kolegia, tj. rozhodovací činnost, myslím, že i přes vzrůstající složitost řešených otázek a zvyšující se sofistikovanost podání v předložených věcech se nám daří udržet vysokou úroveň i rychlost rozhodování ve všech agendách.

Karlovarské právnícké dny, rok 2018.

Vaše třetí funkční období bude kratší, do roku 2028, máte i přesto s kolegiem nějaké větší plány?

Žádné větší plány nemám, protože hodlám kontinuálně navázat na přechozí dvě funkční období. Za svůj základní úkol pokládám přípravu na další personální změny v řadách našich soudců, protože do necelých 4 let skončí z věkových důvodů funkce soudce 6 kolegiím a kolegům, a to včetně mne. Proto musím pokračovat ve výběru dalších vhodných kandidátů ze soudců nižších stupňů, které se postupně snažíme získat na stáž, abychom si vzájemně ověřili, zda jsou vhodní a ochotní stát se poté soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu. Je to ovšem úkol poměrně obtížný, protože pro soudce nebydlící v Brně či nejbližším okolí je přeložení k výkonu funkce k Nejvyššímu soudu poměrně výrazným zásahem do dosavadního života jich samotných i jejich rodin, přičemž jim toho nemůžeme moc nabídnout z hlediska např. zvýšených nákladů spojených s dojížděním a dočasným bydlením v Brně. Ale zatím u našich kvalitních posil vždy převážil zájem o výkon prestižní funkce u Nejvyššího soudu nad komplikacemi spojenými s dojížděním do jeho sídla. Ostatně i proto chci po nějakém čase zase prosadit možnost doplnit naše kolegium těmi kandidáty, kteří nejsou tzv. kariérami soudci, tedy dosáhnout toho, aby se soudcem Nejvyššího soudu stal alespoň jeden státní zástupce a jeden advokát. Samozřejmě bych se rád nadále podílel na rozhodovací činnosti senátů, v nichž jsem zařazen, i celého kolegia, na vzdělávací činnosti a na jiných aktivitách, kde bych mohl předávat

své zkušenosti a získávat nové a kde je důležité „zviditelňovat“ navenek dobrou práci trestního kolegia Nejvyššího soudu a její výsledky. Chci rovněž neustále kultivovat i činnost uvnitř kolegia a udržet úroveň jeho rozhodovací činnosti. No a na závěr mého mandátu mě patrně čeká milá povinnost, abych panu předsedovi Nejvyššího soudu doporučil svého nástupce ve funkci předsedy kolegia, což nebude jednoduché nikoli proto, že by snad nebylo z koho vybírat, ale naopak, že vhodných kandidátek a kandidátů je hodně.

Ve Vašem senátu řešíte případy hospodářské a majetkové trestné činnosti, často i s přesahem do veřejné správy či politiky, ale i např. násilné trestné činy. Požádala jsem proto Vašeho asistenta Tomáše Ryšavého o některé zajímavé spisové značky a musím říct, že rozsah byl opravdu velký od krádeže přes zabití z nedbalosti, zneužití pravomoci úřední osoby, až po schvalování genocidy. Jedná se tedy o dost rozdílné oblasti trestního práva. Přijde Vám osobně některá skupina trestných činů, kterou dostanete na stůl, zajímavější?

Nevnímám to tak, že by snad byla některá skupina trestných činů zajímavější než jiná, spíše se někdy vyskytne případ, který je něčím výjimečný či složitý, ač v něm jde o celkem běžnou a rutinně řešenou trestnou činnost. Takovým byl např. ten, jehož se týká rozsudek

V roce 2019 získal František Půry ocenění Právník roku v oboru trestního práva za rok 2018.

velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu (sp. zn. 15 Tdo 110/2021, uveřejněný pod č. 19/2021 Sb. rozh. tr.), kde šlo o pokus zcela bagatelní krádeže a o nebezpečné vyhrožování, ale bylo třeba se vypořádat s poněkud složitou otázkou, že nejsou splněny podmínky pro použití vyšší trestní sazby trestu odnětí svobody, ačkoli činy byly spáchané za nouzového stavu vyhlášeného vládou z důvodu výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 a způsobujícího epidemii onemocnění COVID-19. Výzvou jsou pro mne i případy, při jejichž řešení se setkává trestní právo s jinými právními odvětvími, což je typické zejména u trestné činnosti, která spadá do specializace našeho senátu č. 5, kde působím, ale též některé jiné typy kriminality, jako jsou trestné činy v dopravě, určité případy kyberkriminality, trestné činy proti životnímu prostředí apod.

Dříve jste rozhodoval i na vojenských soudech, které byly do roku 1992 běžnou součástí soudní soustavy. Jak jste se k vojenské justici dostal?

K vojenské justici jsem se dostal poněkud složitější cestou, protože jsem původně chtěl být vojenským pilotem, ale toho se mi nepodařilo dosáhnout, nicméně po absolvování vojenské střední školy jsem sloužil u leteckého útvaru jako technik. Měl jsem však touhu dále studovat na vysoké škole, a jelikož jsem se nedostal na studium nějakého technického oboru, o němž jsem měl zájem, využil jsem poněkud ojedinělé možnosti přihlásit se na studium práv na Právnické fakultě nynější Masarykovy univerzity v Brně (tehdy Univerzity J. E. Purkyně), na které jsem

byl přijat a toto studium jsem úspěšně absolvoval. A protože na studium nás (několik málo šťastlivců) vyslala tehdejší správa vojenských soudů, byli jsme předurčení k doplnění a omlazení soudců u vojenských soudů. Já jsem začínal na prvostupňovém Vojenském obvodovém soudu v Českých Budějovicích, poté jsem postoupil na odvolací Vyšší vojenský soud v Táboře a v roce 1990 si mě vybral tehdejší předseda federálního Nejvyššího soudu JUDr. Otakar Motejl, abych posílil vojenské kolegium tohoto soudu, jehož nejmladším soudcem jsem se pak stal. Po zániku československé federace jsem automaticky přešel jako soudce k Nejvyššímu soudu České republiky, který se stal nástupcem bývalého federálního Nejvyššího soudu.

Můžete prosím našim čtenářům přiblížit, jaké věci se na vojenských soudech rozhodovaly? Jednalo se čistě o specializovaná trestní řízení vojáků?

Rozhodovali jsme tam poměrně různorodé trestní věci, byly to samozřejmě i případy vojenských trestných činů, jako je neuposlechnutí rozkazu, urážka mezi vojáky, násilí vůči nadřízenému, zběhnutí, svémocné odloučení, porušení povinnosti strážní či dozorcí služby apod. Specifikum představoval i trestní postih tzv. šikanování u vojáků základní služby, což byly různé formy násilných i nenásilných způsobů zneužívání služebně mladších vojáků staršími vojáky k různým osobním úsluhám, anebo svévolné a zlomyslné ztěžování služby mladším vojákům apod. Mnohdy to mělo charakter ublížení na zdraví, vydírání či útisku nebo jiných trestných činů. Ale projednávali jsme i případy tzv. obecné

Na tiskové konferenci k peněžitým trestům, rok 2016.

Na konferenci Nejvyšší soudy v měnící se době, rok 2018.

kriminality, jakými byly např. krádeže či zpronevěry cizího majetku (včetně vojenského), neoprávněné jízdy cizími motorovými vozidly nebo jejich řízení pod vlivem alkoholu, dopravní nehody atd. Nešlo o žádné specializované trestní řízení vůči vojákům, ale uplatňovali jsme tehdy obecně platný jednotný trestní zákon a trestní řád.

Vzpomenete si na nějaký zajímavý případ?

Pokud by mělo jít o případ souzený u vojenské justice, tak asi nejzajímavějším a pro mne nejobtížnějším byl ten, v němž jsem rozhodoval ještě u prvostupňového soudu, kde jsem měl specializaci týkající se trestných činů vojáků sloužících u útvarů, které působily na vojenských letištích v Českých Budějovicích a v Bechyni. Proto jsem soudil dva piloty vojenského vrtulníku, kteří po skončení letu a přistání způsobili to, že vrtulník, s nímž popojížděli po ploše v prostoru letiště v Bechyni, se zvedl, převrátil na jednu stranu a spadl z několika málo metrů na plochu. Naštěstí se ani jednomu pilotovi nic nestalo, ale vrtulník byl zničen a škoda na něm dosáhla částky jednotek milionů korun. To bylo v tehdejší době hodně, takže piloti byli postaveni před soud za způsobení této vysoké škody, a přestože byli přesvědčeni, že nijak nepochybili, došlo k jejich odsouzení. K tomu, abych je mohl uznat vinnými, jsem ovšem musel nastudovat a pochopit ovládání vrtulníku, protože i když jsem byl původně leteckým technikem, měl jsem specializaci na stíhací letouny a vrtulníková technika mi byla cizí. Nakonec jsem mohl na základě studia příslušných technických předpisů, způsobu ovládání vrtulníku a údajů ze spisu týkajících se zejména řídicích a kontrolních prvků a dalších okolností dospět k tomu, v čem piloti pochybili (navíc jeden z nich – starší byl instruktorem a druhý

– mladší prováděl zdokonalovací let, takže jejich míra zavinění byla odlišná) a proč odpovídají za zničení vrtulníku. Uložil jsem jim však jen poměrně mírné majetkové tresty.

Na služební cestě v Barceloně.

František Púry jako jeden z oceněných na prestižní akci Právník roku, rok 2018.

Kromě rozhodovací činnosti se věnujete také činnosti lektorské. Přednášíte například na Masarykově univerzitě, na které jste již dříve obhájil doktorské tituly. Jaké je pro Vás přednášet na místě, kde jste studoval?

Je to pro mne do jisté míry velká pocta a zároveň určitá zvýšená odpovědnost. Ale jsem rád, že i tímto způsobem mohu být

v kontaktu se svou „alma mater“, na kterou mám veskrze pozitivní vzpomínky. Navíc mě velmi těší, že u nás působí jako poradci trestního kolegia nebo oddělení dokumentace a judikatury České republiky též někteří stávající nebo bývalí pedagogové z katedry trestního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a že i tímto způsobem dochází k vzájemnému propojení právní teorie a praxe.

S některými z kolegů z velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

Na jednání s delegací z Nejvyššího soudu Rumunska.

Na cyklovýletu ve svých oblíbených jižních Čechách, rok 2024.

Vidíte velké rozdíly v dnešní formě studia práv? Co si myslíte, že se zlepšilo a co se naopak nemění vůbec?

Velké rozdíly oproti studiu práv, které jsem před mnoha léty absolvoval já, zde nepochybně jsou. Myslím, že však na obou právnických fakultách, kde externě působím (v Praze a v Brně), jde spíše o změny, které jsou pozitivní. Určitě se zlepšila dostupnost studijních pramenů, a to nejen učebnic, ale též dalších informačních zdrojů, které nabízí jak odborná literatura, tak i různé databáze rozhodnutí a jiných využitelných pramenů. Velkou roli zde hraje internet a moderní technologie, zejména pokud jde o elektronický přístup k právním předpisům a judikatuře vrcholných soudů. Na obou zmíněných právnických fakultách jsou k dispozici multimediální učebny a studenti mají širší možnosti využívání různých právních praxí a získávání teoretických i praktických poznatků v zahraničí, což rozhodně v době mého studia nebylo. Nevím, jestli se něco nemění vůbec, mám spíše pocit, že je všechno jinak, a byť jsem uvedl, že změny jsou převážně pozitivní, vnímám i nějaká negativa např. v tom, že mi připadá, že ubývá studijních povinností (např. my jsme měli některé přednášky povinné), v tomto směru je větší volnost, menší náročnost a benevolence při neplnění povinností. Zároveň některé on-line formy výuky či posilování individuálních forem studia podle mého názoru oslabují určitý zdravý kolektivismus, který jsme my prožívali se svými spolužáky při společném studiu. Navíc mám pocit, že se omezují požadavky na ústní výstupy studentů, přestože pro právníky by měla být vysoká úroveň verbální komunikace důležitá.

Služební cesta v Itálii, rok 2025.

Přednášíte například předmět Elektronické důkazy, který vykládá teoretické a praktické aspekty dokazování za užití elektronických důkazních prostředků při aplikaci práva. To je určitě oblast, které se dotýká neustálá změna v oblasti technologií a také AI. Pociťujete intenzivnější, nebo častější změny? Ať už v osnovách Vámi přednášeného předmětu, nebo přímo v rozhodovací činnosti?

Máte pravdu, že neustálé a významné změny v oblasti elektronických technologií se nevyhýbají ani trestnímu právu obecně a dokazování v trestním řízení zvláště, a to už jen z důvodu, že stále větší část trestné činnosti nabývá podoby kyberkriminality, u níž mohou být elektronické prameny důkazů důležité. Navíc zde vstupuje do hry umělá inteligence jako nástroj zneužitelný k trestné činnosti, ale též pomocník při jejím odhalování a postihu, byť zatím úplně nevíme, co vše od ní můžeme očekávat. Výuka i rozhodovací činnost se tomu samozřejmě musí přizpůsobovat a snažím se o to i já, a přestože jako bývalý letecký technik, jak jsem se o tom už zmínil, mám k výtvarným technickým a k moderním technologiím celkem bližší a kladný vztah, jde mnohdy o složité záležitosti k pochopení a k uplatnění v praxi. Moderní technologie a umělá inteligence však mají velký potenciál při jejich smysluplném využití i v justici, např. k racionalizaci práce s různými podklady, převodu slovních projevů do textu, anonymizace rozhodnutí, vyhledávání různých důležitých informací atd.

Setkal jste se už s důkazem, který by byl například pozměněn umělou inteligencí?

Sám jsem se s tím nesetkal, anebo jsem to vůbec nepoznal.

Ale je to otázka, kterou nelze podceňovat nebo bagatelizovat, protože s umělou inteligencí se asi budeme muset postupně naučit žít a smysluplně ji využívat. Samozřejmě musíme počítat i s možností jejího zneužití, jak jsem už naznačil, ovšem nejsem si jistý, zda jsme schopni to rozpoznat a účinně se tomu bránit.

V dnešní době je velké téma povinné školení soudců – nemohu se proto nezeptat na Váš názor, zda by se soudci měli školit povinně, nebo se jedná o zásah do jejich suverenity?

Nemyslím si, že povinnost soudců, aby se vzdělávali a zvyšovali či alespoň udržovali svou odbornou úroveň, by byla nějakým nepřijatelným zásahem do jejich nezávislosti či ohrožením jejich statusu. Ovšem stávající způsob prosazení této povinnosti v podobě nutnosti předložit předsedovi soudu plán vzdělávání na 3 roky nepovažuji za vhodný, účinný ani promyšlený. Bylo by dobré, kdyby se povinné vzdělávání soudců upravilo systematicky a na podkladě výsledků nějaké odborné diskuse především se soudci samotnými tak, aby vzdělávání skutečně udržovalo soudce na potřebné odborné úrovni a nebylo jen nutným zlem a formalitou. Zároveň je nezbytné zabránit tomu, aby se stalo jakýmsi bičem na nepohodlné soudce a prostředkem nepřijatelného nátlaku na jejich rozhodovací činnost.

Vy sám raději přednášíte a předáváte tak znalosti druhým, nebo prohlubujete vlastní znalosti?

Mám rád obojí a myslím, že to zčásti jde ruku v ruce. Pokud mám ambici přednášet a předávat určité znalosti a zkušenosti jiným, je často nezbytné, abych si sám ujasnil, uspořádal a mnohdy i doplnil poznatky ohledně toho tématu, kterého se týká přednáška či seminář. To mě udržuje v jakési „intelektuální kondici“, abych neustrnul na určité úrovni znalostí, a obohacuje mě to o nové poznatky a souvislosti. Ale pokud je možnost, rád se stanu pasivním posluchačem, jako tomu bylo např. v loňském roce na některých vzdělávacích akcích týkajících se umělé inteligence nebo právního psaní.

Vypadá to, že máte opravdu nabitý program, máte čas i na jiné zájmy?

Samozřejmě si najdu čas i na své jiné zájmy, byť některé mé zmíněné či jiné aktivity (např. publikační činnost) jsou časově náročné, ale snažím se odreagovat a relaxovat různým způsobem. Tak např. alespoň jednou týdně si rád zahraju sálový fotbal v tělocvičně s partou spoluhráčů v Praze nebo s kolegy – našimi soudci v Brně, podnikám vyjížďky na kole nebo procházky v okolí svého bydliště v Praze a využívám i možnosti k návštěvě některých kulturních akcí v Praze. V zimě patří k mým oblíbeným aktivitám výlety na běžkách v Jizerských horách, ale v poslední době se mi to příliš nedaří ...

Děkuji za rozhovor
Monika Němcová

ČLÁNEK

MINISTR SPRAVEDLNOSTI NA NÁVŠTĚVĚ NEJVYŠŠÍHO SOUDU: DIALOG, LEGISLATIVA I VÝHLED DO BUDOUČNA

Nejvyšší soud v únoru přivítal ministra spravedlnosti Jeronýma Tejce na pracovním setkání, jehož cílem bylo upevnit vzájemnou komunikaci a projednat klíčové otázky, které v příštích letech zásadně ovlivní chod české justice. Jednání navázalo na dlouhodobou snahu obou institucí systematicky koordinovat své kroky při řešení legislativních i organizačních výzev.

Vedení Nejvyššího soudu představilo aktuální stav agendy za rok 2025, zejména vývoj počtu podaných dovolání a délku řízení. Hovořilo se i o tom, co může pomoci soudcům a pracovníkům justice zvládat vysokou zátěž dlouhodobě udržitelným způsobem. Součástí prezentace byly také informace o probíhajících interních projektech soudu a o dlouhodobých trendech, které mají vliv na fungování soudní soustavy jako celku.

Významnou část jednání tvořilo téma financování justice. Obě strany se shodly na tom, že zajištění stabilních finančních podmínek je jedním ze základních předpokladů pro udržení kvalitní a nezávislé soudní moci.

Neméně důležitá byla otázka digitalizace. Hovořilo se o možnostech dalšího rozšiřování datových a informačních systémů a o celkovém dopadu moderních technologií na rychlost i přehlednost soudních procesů.

Jedním z klíčových bodů jednání byly připravované legislativní změny. Diskuse se týkala zejména plánované novely trestních předpisů, úprav dovolacího řízení a změn v civilním procesu. Prostor byl věnován také již účinné rozvodové novele občanského zákoníku. Nejvyšší soud představil své podněty a upozornil na možné dopady jednotlivých novel na rozhodovací praxi, délku řízení i organizační fungování soudů.

Setkání potvrdilo, že vzájemná komunikace mezi Nejvyšším soudem a Ministerstvem spravedlnosti je zásadní pro efektivní řízení celého justičního systému. Obě instituce vyjádřily vůli nadále pokračovat ve společných diskusích a hledat řešení, která povedou ke zvyšování efektivity, srozumitelnosti a transparentnosti soudnictví.

Gabriela Tomíčková

ČLÁNEK

PŘEDSEDA NEJVYŠŠÍHO SOUDU USA SI OBLÍBIL KRAVATU Z ČESKÉ REPUBLIKY

Ve středu 15. ledna 2025 přijal předseda Nejvyššího soudu Spojených států amerických John Roberts delegaci předsedy Nejvyššího soudu České republiky Petra Angyalossyho, kterého doprovázel předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Lubomír Ptáček a ředitel kanceláře předsedy Nejvyššího soudu Aleš Pavel.

K jednání se připojil také velvyslanec České republiky ve Spojených státech Miloš Stašek. Jak je zvykem, po skončení jednání došlo na předávání darů. Petr Angyalossy předal Johnu Robertsovi jako vzpomínku na pracovní jednání hedvábnou kravatu české výroby v pro Nejvyšší soud typické tmavě modré barvě s logem Nejvyššího soudu na zadní straně.

Předseda John Roberts si kravatu musel opravdu oblíbit, protože v listopadu loňského roku zavolał řediteli kanceláře Aleši Pavlovi asistent předsedy Nejvyššího soudu USA s tím, zda by bylo možné zaslat předsedovi kravatu novou.

John Roberts původní kravatu bohužel při nošení nenávratně poškodil, tolik se mu ale zalíbila, že žádal o zaslání stejné kravaty s tím, že novou kravatu rád zaplatí i s poštovným.

Nová kravata dorazila předsedovi Nejvyššího soudu USA do Washingtonu ještě v prosinci loňského roku a mohl tak začít nový pracovní rok stylově v „naší soudní modré“.

Monika Němcová

ČLÁNEK

NEJVYŠŠÍ SOUD PŘIVÍTAL PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ EVROPY K VEŘEJNÉ DISKUSI V RÁMCI NOCI PRÁVA

Nejvyšší soud se i letos zapojil do celorepublikové akce Noc práva, která dlouhodobě propojuje právní instituce s veřejností a prostřednictvím přednášek, komentovaných prohlídek či odborných diskusí přibližuje fungování justice. V ročníku konaném 18. března 2026 proběhla v budově Nejvyššího soudu večerní veřejná diskuse nejvyšších soudních autorit Evropy, událost, která neměla v historii této akce obdoby.

Pozvání předsedy Nejvyššího soudu Petra Angyalossyho přijala řada předních představitelů evropských nejvyšších soudů. Diskuse se zúčastnili předsedové či místopředsedové nejvyšších soudů z Irska, Belgie, Kypru, Finska, Německa, Litvy, Lucemburska, Nizozemska, Švédska a Itálie. Všichni společně se svými českými hostiteli otevřeli dva tematické okruhy, které patří k dlouhodobě sledovaným otázkám evropské i české justice. Prvním tématem byla délka soudních řízení, možnosti jejího zkracování a opatření, která mohou přispět k rychlejší, ale současně kvalitní a efektivní rozhodovací činnosti soudů. Druhá část debaty se věnovala komunikaci soudů s veřejností, otázce, která nabývá na významu zejména v době rychlého šíření informací a vysokých nároků na transparentnost a srozumitelnost soudních rozhodnutí.

Noc práva přilákala do budovy Nejvyššího soudu desítky návštěvníků. Ti mohli nejen sledovat mezinárodní diskusi, ale také využít možnost setkat se se soudci, klást jim otázky a nahlédnout do prostor, které nejsou běžně veřejnosti přístupné. Kromě hlavního programu v Brně se předseda Nejvyššího soudu stejně jako v loňském roce zapojil do partnerské debaty konané v Zoologické zahradě Ostrava, jež tvoří tradiční součást tamního doprovodného programu Noci práva a pravidelně přitahuje široké spektrum návštěvníků včetně studentů práv či mladých právníků.

Letošní ročník tak znovu potvrdil, že Noc práva je cenným mostem mezi justici a veřejností. Otevřené dveře institucí, diskuse o aktuálních tématech i přímá možnost setkání s těmi, kdo se podílejí na výkonu soudní moci, jsou důležitým krokem k posilování důvěry v právní stát.

Gabriela Tomíčková

ČLÁNEK

DISKUSE S VEŘEJNOSTÍ NA NOCI PRÁVA INSPIROVALA PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ K PŘIBLÍŽENÍ EVROPSKÉ JUSTICE VEŘEJNOSTI

Diskuse zahraničních předsedů nejvyšších soudů s veřejností, která proběhla v rámci programu Noc práva a již zahájil a moderoval ředitel kanceláře předsedy Aleš Pavel, se soustředila na dvě témata, která se v kontextu zahraničních zkušeností ukázala jako mimořádně podnětná. Jedním byla délka soudních řízení, druhým pak komunikace soudů jako nástroj posilující důvěru veřejnosti v justici.

K prvnímu tématu předseda Angyalossy úvodem upozornil na pozitivní statistiky českého soudnictví, které nás řadí k těm rychlejším justiciím v Evropě. Připomněl však, že samotná čísla nemohou být a ani nejsou jediným měřítkem kvality – významnou roli hraje například i úspěšnost před orgány, jako je Evropský soud pro lidská práva. Z diskuse zahraničních předsedů vyplynulo, že i v jiných právních systémech se hledá rovnováha mezi rychlostí rozhodování a jeho kvalitou. Belgický předseda Eric de Formanoir de la Cazerie zdůraznil, že spravedlnost někdy jednoduše vyžaduje svůj čas, zejména na prvním stupni, kde je nutné poskytnout účastníkům řízení dostatečný prostor – ať už pro dialog se svým právním

zástupcem, nebo pro případnou dohodu mezi stranami, pokud je možná. Německá předsedkyně Bettina Limperg navíc připomněla, že prostor je nezbytné vytvářet i pro pečlivou práci samotných soudců, pro které je osobní kontakt se stranami zejména na prvním stupni soudní soustavy mimořádně důležitý.

Předsedové se shodli na zásadní roli soudů prvního stupně. Právě na této úrovni totiž vzniká základ spisu, formují se skutkové závěry a otevírá se prostor také pro smírné řešení sporu. Švédský předseda Anders Eka poukázal na skandinávskou představu aktivního soudce, který se účastníkům věnuje už v předběžných fázích řízení a v případě možnosti využívá smírného řešení. Od finského předsedy Tatu Leppänen a dalších předsedů zaznělo, že tam, kde nejvyšší soudy plní primárně precedenční funkci (jako je tomu v jejich zemích), pomáhají zvládnout nápad zavedené filtrační mechanismy. Ty jim umožňují soustředit se na sjednocování rozhodovací praxe.

Opačnou zkušenost nabídla Itálie, kde – jak uvedl místopředseda jejího Nejvyššího soudu Stefano Mogini – vedlo enormní množství dovolání k zahltění nejvyšších instancí, což si vyžádalo rozsáhlé reformy směřující ke stabilizaci systému. Přítomní se tak shodli, že trvalá snaha spočívá v neustálém hledání přiměřené rovnováhy mezi „rychlostí“ a „kvalitou“ soudního rozhodování.

V neposlední řadě směřovaly dotazy z publika také k problematice přidělování věcí jednotlivým senátům a k využívání technologií, přičemž právě oblast umělé inteligence vyvolala živou diskusi. Většina soudů ji zatím využívá spíše opatrně. Předsedové upozornili i na to, že v některých státech není používání umělé inteligence soudci dosud nijak regulováno, což otevírá otázku tvorby pravidel pro její využívání v justičním prostředí. Nekonrolované zapojení technologií do soudní činnosti totiž přináší určitá rizika. Přesto však panuje shoda, že technologie – včetně umělé inteligence – nepochybně představují nástroje budoucnosti.

Ve druhé části diskuse se pozornost přesunula k důvěře veřejnosti v justici. Česká republika se v tomto ohledu nachází nad evropským průměrem a Nejvyšší soud se dlouhodobě těší důvěře zhruba sedmdesáti procent občanů. Účastníci však jednomyslně zdůraznili, že o důvěru je třeba aktivně pečovat – klíčová je transparentnost, srozumitelné vysvětlování rozhodnutí i dostupné informace o fungování soudů.

Irský předseda Donal O'Donnell například uvedl, že jeho Nejvyšší soud vysílá svá jednání online a spolupracuje se školami na vzdělávacích programech.

Místopředseda italského Nejvyššího soudu Stefano Mogini pak zmínil, že jejich soud vytvořil strukturovaný systém sdílení aktuálních informací pro novináře, aby se předešlo dezinterpretacím.

Velká část diskuse se věnovala také otázce sociálních sítí. Většina soudů řeší dilema, zda a jak být přítomen v prostředí, v němž se sice veřejnost každodenně pohybuje, ale zároveň vyžaduje zvýšenou opatrnost, protože soudy si musí v první řadě uchovat důstojnost i neutrální vystupování. Evropské nejvyšší soudy sociální sítě využívají zejména k odkazování na informace zveřejněné na vlastních internetových stránkách coby spolehlivých a kontrolovatelných platformách. Většina předsedů se shodla, že soudy potřebují působit tam, kde jsou lidé – způsob jejich komunikace však musí vždy odpovídat institucionální roli, kterou zastávají.

Předsedové evropských nejvyšších soudů, kteří se diskuse s veřejností v rámci této Noci práva zúčastnili, se jednoznačně shodli, že jestliže to organizační podmínky dovolí, budou podobná setkání s veřejností probíhat i v rámci budoucích zasedání Výboru Sítě předsedů. Navážou tak na letošní úspěšnou akci, která se setkala s pozitivním ohlasem přítomné veřejnosti.

ČLÁNEK

NEJVYŠŠÍ SOUD USPOŘÁDAL SEMINÁŘ NA TÉMA „SOUDCOVSKÉ NALÉZÁNÍ PRÁVA V DOBĚ HLUBOKÝCH SPOLEČENSKÝCH POLARIZACÍ“

Dne 21. ledna 2026 se v prostorách Sálu Františka Vážného v budově Nejvyššího soudu pořádal diskusní seminář Soudcovské nalézání práva v době hlubokých společenských polarizací. Své příspěvky před plným sálem předneslo celkem 11 řečníků ve dvou panelech. První panel se zaměřil zejména na osobní názory a hodnoty soudců, politické a ideologické tlaky. Druhý panel byl více orientován na vliv veřejného mínění, sociální média a mediální pozornost směřující k probíhajícím soudním řízením.

Úvodní slovo pronesl předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy, který přivítal účastníky z řad předsedů soudů, soudců, státních zástupců, akademiků i asistentů soudců. „Jsem potěšen, že se na půdě Nejvyššího soudu otevírá prostor pro odbornou debatu k tak zajímavé problematice.“ Uvedl důležitost diskuse v době, kdy jsou rozhodnutí soudu medializovaná

a kdy se navíc společnost štěpí nejen politicky, ale i hodnotově a na základě kulturních pohledů. Jako zásadní uvedl právo na spravedlivý proces, které je jedním z pilířů demokratické společnosti. Požadavek nezávislé justice pramení z dvou základních bodů – neutrality soudců a zajištění práv jednotlivců bez vlivu politické moci. „Nezávislost soudců patří mezi nejdůležitější procesně i profesně etické hodnoty“, dodal Petr Angyalossy.

Následně položil otázku, jak má soudce rozhodovat spravedlivě, když má vlastní právní i politické názory či morální hodnoty. Každé rozhodnutí má více účelů, neslouží jen účastníkům řízení, ale i jako odraz toho, jak dokáže soudce reagovat na společenské změny a jak dokáže rozhodnutí odůvodnit a závěry předat širší veřejnosti.

V části, která se týkala medializování věcí, uvedl, že sice v době sociálních médií dochází ke komentování soudních rozhodnutí, ale neznamená to, že soudce bude rozhodovat podle názoru veřejnosti. Navíc podle etického kodexu se soudce musí vyjadřovat v médiích tak, aby neprozradil informace, které se probíhaly např. na neveřejném zasedání senátu a nejsou součástí odůvodnění. Upozornil také na velice častý rozpor, že to, co je zajímavé pro laickou veřejnost, nemusí být zajímavé pro veřejnost odbornou.

Na úvodní slovo předsedy soudu navázal Aleš Pavel, ředitel kanceláře předsedy Nejvyššího soudu, který celou akci moderoval. Zmínil, že justice je nejstabilnější složkou státní moci, u které je současně snaha o politický tlak a tlak veřejnosti. S tím souvisí také rozdělení společnosti: „Společnost je silně polarizovaná, což můžeme vidět i na situaci v České republice po posledních parlamentních volbách, ale pozorujeme i korozi světového společenského řádu a to, co se považovalo za daná a neměnná pravidla v Evropě, se v zemích založených na principech právního státu relativizují. A to i tam, kde bychom to nečekali“. Rozdělení společnosti se přesunulo i na sociální síť. Podle Aleše Pavla soudci podporu veřejnosti potřebují, přičemž soudce, který má větší podporu ze strany veřejnosti, je schopen vydat více odvážné rozhodnutí než soudce, který tuto podporu

nemá. K tomu uvedl příklady ze zahraničí, kdy např. ve Spojených státech soudci nominovaní demokratickými prezidenty rozhodují liberálněji a ve sporech spíše „podrží“ environmentalisty než soudci republikánští, kteří naopak upřednostňují zájmy průmyslu. V příspěvku zmínil, že byť právo nepředpokládá mimoprávní vlivy na rozhodování, tak ale platí, že čím větší míru diskrece soudce má, tím více se do rozhodování promítají, proto je nutné jim věnovat pozornost.

První panel zahájil místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk, který začal mimosoudními vlivy, které mohou ovlivňovat soudce. „První, co soudce bez váhání řekne na dotaz, podle čeho rozhoduje, tak že ho ovlivňuje právo a vlastní vědomí a svědomí. Ovlivňuje jej ale i více dalších mimoprávních vlivů, protože soudce je stále ještě člověk, a ne stroj na aplikaci práva. Je součástí společnosti, ve které žije, a s tímto prostým faktem, že jsme lidi, mají na naše rozhodování vliv další skutečnosti jako povahové vlastnosti, temperament, emoce, zkušenosti i hodnotové zásady, ale i kolegové, veřejné mínění, množství času na každé rozhodnutí, technické vybavení a zázemí na soudu“. Důležité může být i to, jestli se soudce staví k rozhodování jako ke splnění úkolu nebo jako k rozhodování o lidských osudech. V souvislosti s vybavením soudu uvedl lékařské přirovnání, že „tentýž lékař bude fungovat v polní nemocnici jinak než v perfektně vybaveném zázemí“.

Uvedl také, že politický svět je soudcům zapovězen, pokud je ale někdo osočuje z toho, že rozhodují na základě politických preferencí, budou se bránit.

V druhé polovině příspěvku položil i provokativní otázku: „uloží dnes trestní soudce podmínku za znásilnění, když ví, že je to v daném případě správně, ale ví, že ho za to sežerou média a sociální síť? Zejména na vrcholných soudech si musíme uvědomit, že nás může ovlivnit veřejné mínění. Důvěra veřejnosti nám dává silnější postavení“. Ke zveřejňování názorů soudců slouží také akademická půda, kde řada soudců přednáší, vystupuje na seminářích, tím jsou lépe čitelní pro veřejnost a také více předvídatelní. Svůj příspěvek zakončil zamyšlením, že „pokud mám být dobrý soudce, který co nejlépe naplňuje své poslání a soudcovský slib, tedy že jako soudci rozhodujeme podle práva a svého nejlepšího vědomí a svědomí, tak existenci mimoprávních vlivů nemůžeme a nesmíme ignorovat anebo popírat, protože jen tak s nimi můžeme pracovat“.

Poté vystoupil Zdeněk Kühn, soudce Ústavního soudu, který upozornil, že pokud jsme si mysleli, že nastal zlatý věk a skončila doba zásadních politických změn, byla to chiméra. Nyní procházíme největší politickou změnou od roku 1990 a nevíme, kam tato změna směřuje. Ještě nedávno se přitom zdálo, že se historie „zastavila“. Justice přitom politické změny odnáší jako první.

Po roce 1989 se ukotvil liberální konsenzus – lidská práva, ústavní soudnictví, tedy i to, že ani demokraticky zvolená většina nemůže všechno. Tento konsenzus se nám nyní bortí. Současný stav způsobilo několik věcí – vliv má velká finanční krize v roce 2008; uprchlická krize v roce 2015; na ni navázala velká demografická krize; od roku 2020 covidová krize, která

nabourala důvěru v elity (vědce, zákonodárce, soudce i lékaře); následovala pak právní krize. Před příchodem sociálních sítí byl k centralizovaným médiím omezený přístup, ta ale vytvářela celospolečenský konsenzus. S tím vším souvisel rozpad konsensu, který utvářel pojetí základních názorů. Rozpad důvěry v lidská práva, která mají být neideologickým pojivem pro lidi různých ideologických smýšlení, způsobil, že je na ně nyní pohlíženo jako na něco nesmyslného, nebo na něco, co třeba komplikuje potrestání pachatele nebo komplikuje výstavbu.

Dochází pak ke znepokojivým změnám, k jakým došlo například v Polsku či Maďarsku. K tlakům na soudy ze strany bulvárních médií došlo také ve Velké Británii při rozhodování o Brexitu, kdy byli poprvé soudci napadeni jako nepřátele lidu. Nebo v posledních letech v USA, kdy např. Trump použil napoleonské krédo z 19. století, že ten, kdo zachraňuje svoji zemi, neporušuje žádný zákon. To ale ukazuje na hroucení základu liberálního hodnotového systému.

Zdeněk Kühn uvedl, že „klíčové k udržení klasického pojetí soudnictví je udržet víru lidí v autonomii práva a nestrannost soudců“, přičemž ale „čím účinněji se soudci brání politickému vlivu, tím více se jeví jako političtí aktéři“. Výše naznačené otázky nejsou oproti očekáváníi devadesátek vyřešeny a asi ani nikdy definitivně nebudou.

Lenka Ceplová jako předsedkyně Krajského soudu v Ústí nad Labem přišla s příspěvkem orientovaným na praktickou reflexi a navázala na Zdeňka

Kühna co se týká politických tlaků s tím, že situace u nás není taková jako u našich sousedů v Polsku, Maďarsku, na Slovensku, přičemž ale „k erozi důvěry ve spravedlnost může dojít velmi rychle“.

Je přirozené, že vlády mají vždycky tendenci zasáhnout do běhu justice, ale není to nevyhnutelné. Jedná se o logiku moci, kdy každá politická vláda nese politickou odpovědnost a nezávislá justice je složka moci, která sice nevychází z voleb, ale jako jediná je schopná zastavit nebo zneplatnit politickou vůli.

Pro politiky, kteří mají tendenci svoji vůli považovat za morálně správnou („vyhráli jsme volby, máme mandát“), je velmi obtížné přijmout, že právo může omezit politické rozhodování.

Žádná z politických stran neformuluje tlak na justici jako přímý útok, ale jedná se o prohlášení typu „zefektivníme justici“, „demokratizujeme soudnictví“, „odstraníme elitářství“ či „zavedeme odpovědnost soudců za nezákonná rozhodnutí, nikdo neřekne napřímo, že zruší nezávislou justici.“

„Z pozice předsedkyně jsem vystavena jemným normalizovaným ideologickým tlakům, které jsou o to nebezpečnější, že se tváří jako neutrální a racionální. Jedná se o tlak na efektivitu, který se projevuje tlakem na rychlost a délku řízení“. Zde je třeba vnímat rizika, která představují nenápadný posun od spravedlivého k časnému rozhodnutí. Tlak na výkon totiž podle Lenky Ceplové je třeba vyvažovat.

Dalším z takových tlaků je tlak mediální, kdy je očekáváno, že soud vyšle signál společnosti, která chce vysvětlení. „Mlčení je však často vykládáno jako selhání a vysvětlení jako špatná obhajoba“. To souvisí s očekáváním společnosti – soud přece musí stát na správné straně dějin a některá rozhodnutí jsou pro veřejnost morálně nepřijatelná.

Třetím je vnitřní tlak, který mají všichni soudní funkcionáři – snaha dovést konflikt ke kompromisnímu řešení.

A poslední, tlak na apolitičnost – velká část politického spektra je přesvědčena, že soudce nemá mluvit. „Každé slovo je politicky interpretováno a vzniká tlak, abychom mlčeli, když máme mluvit“. To vede k rezignaci na obranu nezávislosti a přenechání veřejného prostoru politickým narativům.

„Soud neexistuje proto, aby byl rychlý, ale aby byl spravedlivý, a přitom rozhodoval v přiměřené době. Pokud se tedy nejdříve ptáme na rychlost, a ne na spravedlnost, kompas se otáčí špatným směrem. V bouři není nejdůležitější rychlost, ale směr.“

Největší riziko nevidí v přímých zásazích, ke kterým zatím nedochází, ale v nenápadných posunech. „Když se soudce začne ptát, jak bude jeho rozhodnutí přijato, když se vedení soudu začne bát víc kritiky než nespravedlnosti, když se klid a stabilita stane vyšší hodnotou než princip spravedlnosti“.

Závěrem řeči zaznělo: „Pokud se nám podaří udržet kurz, pak i v bouři, která nás čeká, bude justice klidným hlasem rozumu, a to v době, kdy křik je často hlasitější než právo“.

David Kosař, profesor na Ústavu pro otázky soudnictví Právnické fakulty Masarykovy univerzity, se zaměřil na širší kontext, jak zlepšit legitimitu soudů v době polarizace. Zmínil, že čím větší bude soudcovská nezávislost, tím bude větší důvěra veřejnosti v soudnictví. Tu ale mohou soudy získat i komunikací. „Nestačí, aby vrcholné soudy dělaly svoji práci dobře, ale aby i veřejnost věděla, že ji dělají dobře“. Upozornil na jistý paradox, kdy i oslabování nezávislosti soudů může mít velkou podporu veřejnosti (např. situace v Maďarsku), proto by se soudy měly snažit o proaktivní přiblížení se i laické veřejnosti.

V České republice existují důležité společenské akce jako např. juniorské univerzity nebo Noc práva. V zahraničí jdou ještě dál a např. Kanadský soud pořádá BBQ, v Itálii soudci jezdí do škol i do věznic dělat přednášky. Některé soudy mají svoje muzea, např. Indie a Nový Zéland, nebo obchody se soudními suvenýry např. ve Velké Británii. Občas soudy Kanady, UK a Irska pořádají jednání mimo soudní budovy. Tím soudy přibližují svoji činnost veřejnosti.

Stanislav Balík, děkan Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, převzal slovo a uvedl, že „zůstat spravedlivý je to nejpodstatnější,

co má soudce udělat“. Pokud soudce zapomene na to, že jeho úkolem je sebevzdělávání a cesta k životní moudrosti, bude se brodit pouze v paragrafech, nebude z něj architekt, ale jen dělník práva.

V souvislosti se vzděláváním na právnických fakultách zmínil, že je třeba učit dějiny práva, protože jejich znalost je důležitá pro následnou praxi. Na Západočeské univerzitě také zavedli předmět transformace právního řádu 90. let, protože generace současných studentů se v „devadesátkách“ teprve rodila a je třeba zachovávat historickou paměť. Dalším důležitým předmětem je profesní etika, protože právo se nerovná morálce a soudce by měl být slušný člověk.

Závěrem dodal, že „pokud chce soudce hledat hodnoty, najde je v Ústavě a soudcovském slibu. Tam je třeba hledat inspiraci, aby si soudce sám před sebou zachoval integritu i čisté svědomí. Koneckonců by neměl zapomenout, že i on bude jednoho dne stát před soudem posledním nebo před soudem historie, v každém případě je třeba udělat vše proto, aby zůstal soudcem spravedlivým“.

Poté Aleš Pavel otevřel diskusi, na které padaly dotazy týkající se otevřenosti justice veřejnosti, otázka transparentnosti a zachycení ústních jednání, nebo jak posilovat legitimitu soudnictví. Diskuse se také stočila k lidským právům, kdy Petr Šuk upozornil, že s tím, jak chceme zahrnovat další nová lidská práva, může se nám stát, že se část současných lidských práv, která si přejeme zachovat, začne vytrácet v rámci protireakce. Se zajímavým dotazem přišel asistent soudce z Nejvyššího správního soudu, zda není

snaha o nálepkování skutečných lidských práv a ideologických lidských práv nemístná, protože kdy byla lidská práva neideologická. Zda takové myšlení nezapadá spíše do konzervativního pravicového vnímání světa. Na to reagoval Zdeněk Kühn protiotázkou, co se vlastně bere jako ideologie, a zda se lidská práva vyvíjí jen na základě práva nebo jako zlepšení stavu společnosti.

Odpolední část semináře byla zaměřená na vliv veřejného mínění a sociálních médií a mediální pozornost ve vztahu k probíhajícímu soudnímu řízení.

Jako první řečník představil svoji prezentaci Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu, a zaměřil se na téma, jak by se soudce měl zachovat, pokud je „pod palbou“ za svá rozhodnutí. Má mlčet, bránit se, vysvětlovat? Spíše nemá cenu kohokoli přesvědčovat a cokoli vysvětlovat, a to proto, abychom si sami zachovali zdravý rozum. Každý si totiž žijeme ve vlastní realitě a věříme tomu, čemu chceme věřit. Pokud někdo věří něčemu, co není pravda, logickými argumenty takovou víru nezměníme. Je tedy třeba nepřesvědčovat a situaci přijmout.

To, že se ale argumenty vzdalujeme, nevádí, pokud uděláme jednu věc správně. Jako lidé máme totiž společné, že můžeme věřit ve věci, které neexistují, ať už je to nadpřirozeno, hodnota akcií, nebo právo. Právo neexistuje, nemůžeme si na ně sáhnout, existuje jen v naší mysli. V rámci vlastních realit budeme věřit v tu svoji variantu práva. My ale nesoudíme podle individuálních představ, ale podle toho, co stanovil zákonodárce.

Aby právo fungovalo, musíme věřit v právo objektivně a v to, že je objektivně poznatelné za použití korektní právní metodologie.

„Co můžeme udělat každý za sebe, abychom nepřispívali k polarizaci nejen mezi soudci, ale i ve společnosti jako takové je, že bychom měli kultivovat svoje vnímání reality, které začíná uvědoměním, že není objektivní; měli bychom se zastavit pokaždé, když cítíme jaká je správná odpověď na právní otázku dříve, než k tomu máme podklady. K druhým a ke světu bychom měli přistupovat s pokorou a otevřenou myslí; budme citliví na to, když jsme ve stresu a pod tlakem, nenechme se strhnout jednoduchým řešením; když cítíme, že se někomu stane křivda a jsme z toho morálně rozhořčení, zastavme se a rozdýchejme, protože jinak jdeme nejlepší cestou, abychom rozhodli zaslepeně a chybně.“

Dita Řepková, soudkyně Ústavního soudu, vystoupila s příspěvkem zaměřeným na tisk a média. Začala citátem Malcolma X: „Média jsou nejmocnější entitou na světě, mají sílu učinit z nevinného viníka a z viníka nevinného. Tisk má tak přesvědčivou moc, že dokáže vykreslit pachatele jako oběť a oběť jako zločince. Pokud je tisk nezodpovědný, může naučit lid nenávidět utlačované a milovat ty, kteří utlačují.“

Upozornila i na to, že nikdo nepředvídal něco takového, jako jsou sociální sítě, a nyní je třeba navíc rozlišovat, co je reálné a co je upravené. „Jsme zahlcení informacemi, máme informace o soudních řízeních z médií, ale když potom dostanete spis, zjistíte, že v něm není to, co už máte v hlavě ze zpráv“. Soudce se musí zaměřit jen na to, co se děje v soudní síni a co má ve spisu.

Pro soudce je náročné pracovat s médii, výhodu mají nejvyšší soudy, které mají tisková oddělení, ale nižší stupně tiskové mluvčí nemají. Není jednoduché napsat tiskovou zprávu, a je tak číneň tlak na soudce, který v té věci rozhodoval a který si za svým rozhodnutím musí stát a ani po tlaku médií se nesmí nechat zvíkat.

Se třetím příspěvkem v odpoledním panelu vystoupil Ivo Pospíšil, soudce Nejvyššího správního soudu, který pojal svůj příspěvek jako nastolení otázky, zda jsme s médii na jedné lodi. „Do jisté míry jsme s médii na jedné lodi, minimálně v tom, že s médii máme společnou kontrolní funkci vůči státní moci, vůči společnosti jako takové, ale pravda je ta, že média tuto funkci vykonávají i vůči soudnictví.“ Podle Ivo Pospíšila média podporují a dotvářejí legitimitu soudnictví, podílejí se na tom, jak je soudnictví vnímáno veřejností a jestli justice svoji racionalitu a hodnoty rozhodnutí dokáže veřejnosti zprostředkovat. Je tedy povinností (etickou, nikoli právní) soudů spolupracovat s médii a veřejnosti rozhodnutí vysvětlit. A to nejen výstup ve formě rozhodnutí, ale vysvětlit i ten mechanismus, který k němu vedl. Je pak na soudci, aby veřejný zájem přestál a neměl vliv na rozhodování.

„Záleží však na míře, např. pokud už je tlak za hranou a jedná se o skandalizaci soudce, pak je to věc jiná. Jinde jsme zase u vztahu politiky a ovlivňování soudnictví, tak politici by naopak měli být umírnění v tom vyjadřovat se na adresu justice“. Podle Ivo Pospíšila nemusí dojít k podjatosti soudce, ale naruší se zdání nestrannosti soudce. Stejně tak by neměli soudci, justiční

personál a asistenti komentovat kauzy svých kolegů například na sociálních sítích, a to z důvodu, že takové osoby mají interní informace z kauz a tím, že tyto kauzy komentují, se jedná o neetické jednání.

Etická rovina však neexistuje jen pro soudce, ale i pro média, která někdy používají predátorské praktiky, zkreslují nebo neznají základní pravidla rozhodování. Do jisté míry je to způsobeno nedostatkem specializovaných reportérů na oblast justice. Justice jako taková by však měla sama více pracovat se sociálními sítěmi. Komunikace s médii však není povinností soudců, ale soudů jako takového.

Petr Dimun, redaktor a analytik, zprostředkoval pohled z druhé, mediální strany. Sociální sítě označil za proměněný způsob komunikace, který má vliv na společnost a na to, jak lidé vnímají a přijímají informace. Jsou ideálním komunikačním prostředkem, díky kterým oslovují politici svoje voliče přímo a z voličů se tak stávají jejich fanoušci. Lidé na sociálních sítích tráví mnohem více času, a i média tomu přizpůsobují svoje výstupy – návštěvnost, čtenost, téma. Dobrý novinář je však ten, kdo i spoustu věcí nezveřejní.

Pokud však nejste spokojeni s tím, co novinář řekne nebo napíše, můžete redakci požádat o opravu, nebo podat žalobu. Média mají pro takové případy svoje právní oddělení, redakční politiku, influenceři nic takového nemají, přestože mají statisíce fanoušků, což překračuje sledovanost médií.

Ve vztahu společnosti, politiků a justice pak připomenul výrok „nemluvte mi o právu, když máme v ruce meče“, který se v některých případech hodí i pro popis současné situace ve světě.

Následoval John Gealfow, advokát a prezident spolku Nugis finem, který ve svém příspěvku čerpal právě ze své advokátní praxe. Připomenul, že i soudce sám sobě musí zdůvodnit, že rozhodnutí dává smysl. Advokát jedná jen se svým klientem, soudce ale komunikuje s mnoha lidmi, a každý z nich může zformulovanou větu vnímat po svém. „Ten jeden člověk, který se však jde soudit, složitost práva nechápe.“

„Soudce musí být opatrný v tom, co bude dělat během toho soudního řízení. Veřejné mínění je takové politikum a soudce hraje dvojí roli. Na jednu stranu potřebuje zachovávat procesní roli, že jeho rozhodnutí je objektivní, jasné, zdůvodněné, nestranné, na druhou stranu on občas v hlavě má, že jakýkoli výrok, který udělá, může být vytržen z kontextu. Bez ohledu na to, jestli to udělá médium, nebo jestli to udělá některá strana řízení a za těmi médii půjde až následně.“ Strach soudce je pak neproduktivní v tom, že řízení je delší, protože soudce chce mít pak raději ještě jednoho svědka, ještě jeden znalecký posudek, dochází tak k větší opatrnosti a prodloužení řízení.

Další oblast se týkala toho, jak lidé vnímají právo jako efektivní. Lidé totiž ve většině vnímají právo jako neefektivní, byť jsme se takto rozhodli řešit konflikty. Je vhodné si připustit, že např. pro řešení mnoha sousedských sporů není právo efektivním nástrojem, ne všechno je možné „vysoudit“. Pokud se lidé setkávají s tím, že jim právo v jejich situaci nepomůže, pak volí politické strany, které nabízejí vlastní řešení. Většina z nás se setkala s něčím, co nedokázala právními prostředky řešit a pak to vyvolává otázku,

Jestli je právo spolehlivým nástrojem. Pokud si účastník řízení odnáší frustraci, pak jak se bude dívat na volby, kde někdo bude slibovat efektivitu soudního řízení.

S posledním příspěvkem odpoledního panelu vystoupila Katarína Šipulová z Ústavu pro otázky soudnictví z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, která se shodla s ostatními řečníky na tom, že justice potřebuje ochotu veřejnosti akceptovat rozhodnutí a to, aby veřejnost považovala soudy za legitimní. Uvedla, že pokud podpora veřejnosti chybí nebo je nízká, tak je pro politické aktéry velice jednoduché na soudy útočit.

Soudci interpretují fakta, hodnotí jejich význam a vytváří tak oficiální verzi událostí, která spolu s veřejnými jednáními nebo délkou odůvodnění symbolizují objektivitu soudnictví. Veřejnost se dozvídá o rozhodování různými způsoby, ať už zprostředkovaně z médií nebo z vlastní zkušenosti. Z průzkumů vyplývá, že část veřejnosti, která má se soudy osobní zkušenost, hodnotí soudy pozitivněji než ta část veřejnosti, která se soudním řízením zkušenost nemá.

Veřejnost se o rozhodovací činnosti může dozvědět z oficiálních materiálů, které vydávají soudy, nebo právě prostřednictvím médií, která mají zprostředkovat veřejnosti informace o rozhodnutí soudu. Média jako taková rozhodují o tom, která rozhodnutí jim přijdou důležitá a současně „určují, jak budou interpretována, vypíchnou svůj osobní pohled“.

Soudci někdy strategicky reagují na to, jakým způsobem komunikují – kdy vydají rozhodnutí, jestli budou nařízena veřejná jednání – například v Německu soudy konaly veřejná jednání, pokud očekávaly, že by některé rozhodnutí mohlo být považováno veřejností za sporné.

Někdy je třeba jít veřejnosti naproti, některá rozhodnutí jsou špatně čitelná i pro právníky a veřejnost často neví, co vlastně soudy dělají, protože soudy a soudci jsou pro veřejnost nesrozumitelné a informace získávají přes média.

V závěrečné diskusi Pavel Simon upozornil na to, že ne všem médiím jde o pravdu a reflexi toho, jak se věci mají. Když tak soudy přenechají veškerý prostor médiím, riskujeme, že médium bude říkat jen to, co samo chce. Petr Dimun reagoval tím, že novinář musí vyprodukovat spoustu zpráv a ze strany soudů by šlo práci zjednodušit novinářům například vydáváním tiskových zpráv. Médii je najednou spousta, vliv sociálních sítí je pro ně drtivý. Tištěná média zanikají, přesouvají se na internet. Podle Dimuna by veřejnoprávní média měla investovat peníze za dobré redakce a věnovat se menšinovým tématům, tzv. informačním pouštím, kterým se jiná média nevěnují, tedy i informování o právu a justici. Ivo Pospíšil souhlasil s chybějící mediální sekcí orientovanou na justici a právo. Katarína Šipulová navázala tím, že s nástupem sociálních sítí nebyla možnost komunikovat s veřejností nikdy lepší, než je teď. Doba se mění a soudy by se měly chopit příležitosti a využít takové úžasné možnosti; doplnila ale, že právníci se s médii komunikovat neucí. Ivo Pospíšil upozornil na to, že bychom se opravdu měli vyjadřovat jako instituce přes tisková oddělení, protože jinak nás supluje lidé na sociálních sítích. Aleš Pavel závěrem sdělil, že když máme poskytnutelné informace v rukou, budme aktivní, dávejme je médiím, aby je mohla použít a tvořit tak pozitivní obraz justice; musíme se zaměřit na to být lidem blíže.

Monika Němcová

ČLÁNEK

NOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROJEKT NEJVYŠŠÍHO SOUDU ZAHÁJIL PRVNÍ SEMINÁŘ

Na Nejvyšším soudu začátkem března odstartoval první seminář nového vzdělávacího projektu, jehož cílem je rozšířit a prohloubit odborné znalosti soudců, asistentů a dalších pracovníků justice. Úvodní seminář vzbudil mimořádný zájem – zúčastnilo se jej 120 odborníků z různých úrovní soudní soustavy.

Seminář byl věnován porozvodové novele občanského zákoníku, účinné od 1. ledna 2026. Lubomír Ptáček, předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, seznámil účastníky se zásadními změnami v rozhodování o péči o dítě po rozvodu a s novinkami v oblasti rodičovské odpovědnosti a výživného.

Zejména se na semináři řešilo spojení řízení o rozvod a úpravu poměrů k dítěti po dobu rozvodového řízení, upuštění od střídavé výchovy a její nahrazení rovnocennou péčí o dítě, upuštění od zjišťování příčin rozvratu, nepřijatelnost tělesného trestání a způsobování duševního strádání, dále vyživovací povinnost a právo na výživné.

Projekt nabízí snadno dostupné, prakticky zaměřené semináře k aktuálním tématům civilního i trestního práva. Konají se přímo v budově Nejvyššího soudu a vedou je přední odborníci z praxe. Ambicí projektu je vytvořit platformu pro sdílení zkušeností, sjednocování rozhodovací praxe i otevřenou odbornou diskusi nad novými legislativními výzvami.

Gabriela Tomíčková

ČLÁNEK

Z ROZHODOVACÍ ČINNOSTI NEJVYŠŠÍHO SOUDU

I první letošní číslo čtvrtletníku Aequitas přináší výběr kauz z aktuální rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu. I když se může jednat někdy snad až o kuriózní případy, i takové se v životě dějí a tvoří obraz současné společnosti, byť s trestněprávním přesahem. V předkládaném čísle se opět zaměříme na trestné činy v dopravě, které vzhledem k neustále narůstající mobilitě společnosti nabývají na stále větší četnosti.

Za opakované „oťukávání“ a následné vytlačení druhého auta ze silnice byl odsouzen obviněný ve věci **sp. zn. 5 Tdo 709/2025**. Za uvedené jednání mu spolu s dalšími sbíhajícími trestnými činy byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 let, odvolacím soudem snižený na 6,5 roku. Obviněný patrně nebyl spokojený s tím, že poškozený, který zpozoroval agresivní jízdu obviněného, zpomalil a jel blíže ke krajnici, aby ho mohl snadno předjet, naopak to vedlo ke zvýšení agresivity obviněného, které skončilo uvedeným vytlačáním vozidla poškozeného z vozovky.

Obviněný se v dovolání bránil kvalifikaci jednání jako pokusu zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví, jelikož takový úmysl neměl, případně nebyla soudy vyloučena možnost, že se jednání dopustil z vědomé nedbalosti a bez přiměřených důvodů spoléhal, že takový následek nezpůsobí. Dále se dovolával vlastní opilosti, tedy že si nemusel přesně uvědomovat, čeho by se mohl dopustit a co způsobit.

Nejvyšší soud k dovolání vysvětlil, že pachatel jednajíc v nedbalosti vědomé nespolehává jen na náhodu, že k následku nedojde, nýbrž i na určitý další důvod, který tomu podle jeho hodnocení – byť objektivně nesprávného – má zabránit. Pachatel jednajíc v nepřímém úmyslu pak nepočítá s ničím,

co by mohlo následku zabránit, a to, že k němu nedojde je jen dílem šťastné náhody.

V projednávaném případě byla otázka, zda těžká újma na zdraví řidiče druhého auta nastane, jen dílem náhody, nebyla zde žádná okolnost, na niž by obviněný spoléhal, že zabrání následku. Nejvyšší soud dále připomenul, že stav zmenšené přičetnosti nemá vliv na trestní odpovědnost pachatele, může mít vliv jen při ukládání trestu, přičemž daná ustanovení se nepoužijí, pokud si pachatel stav zmenšené přičetnosti zavinil sám vlivem návykové látky. Případná zmenšená přičetnost obviněného by tedy v posuzované věci neměla žádný vliv na hodnocení jeho viny, naplnění subjektivní stránky, ani ukládání trestu. Nejvyšší soud dovolatele rovněž upozornil, že poškozený byl jeho jednáním ohrožen všemi variantami těžké újmy na zdraví vyjmenovanými v trestním zákoníku, a to jedinou s výjimkou, kterou představovalo vyvolání potratu, tato varianta byla u poškozeného (muže) vyloučena již z objektivních příčin a nešlo ji obviněnému klást k tíži. Obviněným rozporovaný termín „vysoká rychlost“ pak má zcela jiný obsah, pokud jde o auto, které jede podle předpisů, nechová se agresivně a udržuje odstup od ostatních vozidel, na rozdíl od situace, v níž se tak řidič nechová.

Rozhodnutí **sp. zn. 3 Tdo 809/2025** se věnovalo případu strážce nočního klidu a pořádku, který krátce po půlnoci v domnění, že to je viník předchozího rušení nočního klidu, konfrontoval poškozeného křikem „co tady dělají, že jsou hluční, driftují tady a dělají bordel“. Poškozený, byť sice s rušením nočního klidu neměl nic společného, se přesto pro jistotu omluvil, obviněný na něho ale dál rozčileně křičel a pak

ho i několika úderů napadl, k tomu přidal i vyhrožování se střelnou zbraní, že „*jestli zde ještě jednou bude driftovat, tak už nebude*“. Jednání obviněného bylo kvalifikováno vedle přečinu výtržnictví i jako zločin vydírání se zbraní.

Senát Nejvyššího soudu dovolání odmítl jako nepřipustné, jelikož odvolací soud se v projednávaném případě vůbec nezaobíral otázkami viny či trestu obviněného, ale rozhodnutí se vztahovalo pouze k adheznímu nároku poškozeného (na náhradu nemajetkové újmy), druhostupňový rozsudek proto nelze podřazovat pod dovoláním napadnutelná druhostupňová rozhodnutí.

Poměrně sebevědomé řešení dopravní situace a rovněž se zbraní v ruce předvedl obviněný v případě **sp. zn. 3 Tdo 1036/2025** – ačkoli dopravní značky mluvily zcela jasně, vjel z opačného směru do jednosměrky – když se mu protijedoucí řidič pokoušel vysvětlit, aby vycouval a neblokoval provoz, tak se obviněný pokusil vynutit průjezd tasením plynové pistole, kterou namířil na druhého řidiče stojícího u otevřených dveří jeho auta, svým jednáním tak naplnil skutkovou podstatu zločinu vydírání.

Dovolatel zastával názor, že zbraní nikomu nevyhrožoval, nýbrž že došlo toliko k „ukázání“ zbraně poškozenému, přičemž se nemělo jednat o vydírání, jelikož poškozený zůstal na místě až do doby, než ze silnice vycouval a odjel sám obviněný. Použití zbraně tak mělo sloužit jen k ukončení debaty s poškozeným a zastavení jeho agresivních projevů.

Nejvyšší soud vyhodnotil podané odvolání jako nedůvodné. K uplatněné obhajobě podotknul, že z provedených důkazů jednoznačně vyplývá, že jednání obviněného bylo velmi sebejisté a arogantní od začátku až do konce, žádné fyzické napadení mu reálně nehrozilo a na to, jak celá situace bude působit na děti přítomné v autě, absolutně nedbal. Byť sice poškozený byl vulgární a do jisté míry verbálně agresivní, nejevil vůbec žádnou snahu o fyzické napadení obviněného, nesnažil se dostat do vnitřku jeho vozidla ani se do něho nijak nenakláněl a nesnažil se na obviněného sáhnout, naopak celou dobu stál se zřetelným odstupem od vozu. Pokud se obviněný snažil tvrdit, že se „ukázáním“ zbraně nesnažil prosadit svou vůli, pak senát Nejvyššího soudu neviděl žádný jiný smysl, jaký by to jinak mohlo vše mít, přičemž to zcela určitě nebyla „*nezištná touha pochlubit se před poškozeným, jakou má pěknou pistolku*“. Nejvyšší soud uzavřel, že k „*zařazení zpátečky (v přeneseném i doslovném slova smyslu)*“ obviněný přistoupil, až když si uvědomil, že poškozený volá policii. Nejvyšší soud dodal, že vytažení pistole na veřejnosti a mříření s ní na jiného navíc před zraky malých dětí rozhodně nelze bagatelizovat.

Případ **sp. zn. 3 Tdo 647/2025**, se zabýval situací, kdy po předchozím fyzickém konfliktu se obviněný vrátil do svého auta, přičemž poškozený, který se mezitím stihl vyzbrojit katanou, je pronásledoval k jejich autu, které si natáčel na mobilní telefon a vozidlo obcházel s katanou v ruce. Na to zareagovali tři spolupachatelé tím, že vystoupili z auta, poškozenému sebrali katanu i mobil a navíc ho ještě zkopali. Dva ztotožnění obvinění byli odsouzeni za zločin loupeže.

Jeden z odsouzených podal dovolání, v němž se domáhal kvalifikování svého jednání jako nutné obrany či případně excessu z ní – byl to sám poškozený, který je pronásledoval s katanou a bránil jim odjet, přičemž „*protože to díky (sic!) agresivnímu jednání poškozeného možné nebylo, nezbyvalo než poškozeného odzbrojit*“.

S postojem prezentovaným obviněným se nejvyšší státní zastupitelství neztotožnilo, naopak zastávalo názor, že obviněný hodnotí jen některé vybrané důkazy, interpretuje je, polemizuje s tím, jak je hodnotily soudy a prezentuje svá vlastní pro něho příznivější skutková zjištění. Státní zástupce upozornil, že v rámci dovolacího důvodu podle § 265d odst. 1 písm. h) trestního řádu je předmětem právního posouzení skutek tak, jak jej zjistily soudy, a nikoliv, jak jej prezentuje dovolatel.

Státní zástupce dále upozornil, že jelikož se jednalo o spolupachatelství, pak jsou bezpředmětné výhrady obviněného, jimiž rozporuje svůj podíl na útoku, respektive vyzdvihuje podíl třetí neztotožněné osoby. U spolupachatelství totiž každý ze spolupachatelů odpovídá v podstatě tak, jako by trestný čin spáchal sám. Podstatné je jejich vzájemné srozumění a tím vedené společné jednání, což bezpečně z provedeného dokazování vyplývá, a není proto třeba zkoumat a přesně určovat, kdo ze spolupachatelů poškozenému telefon vzal či mu způsobil konkrétní újmu na těle.

Senát Nejvyššího soudu v rozhodnutí upozornil, že obviněný upřednostňuje a zveličuje význam dílčího obsahu těch důkazů, které vyhovují jeho představám, a naopak upozaduje či opomíjí skutečnosti vyplývající z důkazů, které se mu nehodí. Nejvyšší soud je naopak přesvědčen, že obviněným namítanou disproporcí úvahy nižších soudů netrpí, jsou dostatečně podrobné, přesvědčivé a zaobírají se provedenými důkazy nejen jednotlivě, ale i v jejich vzájemné provázanosti. Nižší soudy podrobně a přiléhavě vysvětlily, proč dovodily, že obviněný participoval na napadání poškozeného a kooperoval při odnětí jeho mobilního telefonu.

Nejvyšší soud zrekapituloval, že obviněný se svými společníky se vydal v podstatě na trestnou výpravu, která zprvu přerostla v konflikt, když jeden obviněný poškozenému uštědřil úder tzv. hlavičkou, přičemž teprve na tento počáteční impuls reagoval poškozený tím, že se začal ohánět katanou, na což reagovali obvinění vyskákáním z auta a napadáním poškozeného. Dovolání tak bylo odmítnuto.

Nejvyšší soud posuzoval i případy problematického rodinného soužití – obviněný vystupující v řízení **sp. zn. 6 Tdo 692/2025** byl odsouzen mj. za přečin nebezpečného pronásledování a přečin nebezpečného vyhrožování. Obviněný se zhlédl v prokřehlých jezinkách z dětské pohádky a pod různými záminkami si vynucoval přístup do bytu poškozené, a to i za použití výhrůzek. V době letních prázdnin pak využil situace, kdy poškozená byla v práci a doma byly jejich nezletilé děti samy, kdy dlouhým zvoněním a přesvědčováním dětí se domáhal toho, aby ho do bytu přes matčin zákaz vpustily; v bytě pak setrval až do příchodu poškozené z práce, přičemž se skrýval i na toaletě nebo pod postelí, při odhalení pak odmítal z bytu odejít. Okresní soud proto obviněnému uložil i trest propadnutí věci – elektronického klíče od vstupních dveří do bytového domu.

K podanému dovolání Nejvyšší soud úvodem připomenul, že v rámci dovolacího řízení se neuplatňuje tzv. revizní princip, na jehož základě by měl z vlastní iniciativy vyhledávat případné vady napadených rozhodnutí. Rovněž není jeho úkolem, aby za dovolatele jím uplatněné námitky nově formuloval nebo ty, které jsou nekonkrétně vyjádřené, konkretizoval. Nejvyšší soud upozornil, že dovolatel může svým dovoláním napadnout rozhodnutí odvolacího soudu jen v tom rozsahu, v jakém byl odvolací soud oprávněn a povinen přezkoumat rozsudek soudu prvního stupně. Směřuje-li přesto dovolání proti výroku, který odvolací soud

nepřezkoumával a který ani neměl povinnost přezkoumat, bude dovolání odmítnuto jako nepřipustné. Dovolání obviněného pak bylo jako zjevně neopodstatněné odmítnuto.

Partnerské neshody byly předmětem i řízení **sp. zn. 3 Tdo 1010/2025**: obviněný byl uznán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí, jehož se dopustil tak, že poškozenou nejprve omezoval v kontaktu s rodinnými příslušníky, následně se u něho začala stupňovat žárlivost a podezřívavost vůči poškozené, kdy ji např. „*osočoval, že je mu nevěrná s insolvenčním správcem, který řešil jejich oddlužení*“. Ke svým dalším podezřením, útokům a naschválům jí navíc obviňoval i ze svých dluhů, s nimiž však poškozená neměla nic společného, naopak to byla ona, kdo nesl náklady na domácnost.

Senát Nejvyššího soudu však pro obhajobu obviněného nenašel pochopení, naopak připomenul, že to byl obviněný, kdo svoji již bývalou manželku dlouhodobě a zároveň bezdůvodně podezíral z nevěry s některým z jejích kolegů či rovnou hned s několika kolegy naráz. Nejvyšší soud ve shodě s oběma soudy zastal stanovisko, že mnohaleté neuctivé, vulgární, bezohledné, agresivní a zlomyslné chování obviněného bylo jako celek pro svou bezcitnost způsobit v poškozené dřívě či později vyvolat pocity těžkého příkoří. Přístup obviněného a jeho argumentaci pak dovolací senát považoval za výraz naprostého cynismu a absence byť jen minimální sebereflexe z jeho strany.

Poměrně specifický případ řešil Nejvyšší soud v rozhodnutí **sp. zn. 3 Tdo 966/2025**, v daném řízení byl obviněný odsouzen za zločin loupeže, jehož se dopustil tím, že poté, co převzal zásilku a zaplatil její cenu, začal ihned po převzetí rozporovat její obsah. Od zaměstnance výdejny si zapůjčil odlamovací nůž, zásilku otevřel a obsah vyložil na koberec prodejny, poté začal telefonovat s cizí osobou, s níž se dohadoval o kompletnosti zásilky, následně nahlásil obsluze výdejny jiný PIN pro vyzvednutí další zásilky. Před vydáním druhé zásilky však obsluha požadovala uhradit její cenu, obviněný ale další platbu odmítl a požadoval vrácení finanční hotovosti za již zaplacenou a převzatou zásilku. To výdejce odmítl s tím, že zásilka je již převzata a rozbalena, přičemž rozpory musí řešit s prodejcem a nikoli s ním. Obviněný se ale nenechal tak snadno přesvědčit a opětovně požadoval vrácení finanční hotovosti. Jelikož na to výdejce nechťel přistoupit, tak obviněný obešel pult a chytl ho oběma rukama za mikinu, strhl ho na zem a domáhal se vrácení peněz. Nátlak obviněného byl nakonec úspěšný, po výplatě peněz za převzatou zásilku odešel z výdejny s pocitem dobře odvedené práce. Lze doplnit, že ke skutku došlo v předvánočním období, obviněný si tak kvůli tomu, že Mrazíka dávají v televizi zásadně až před Silvestrem, nemusel uvědomit, že přístup „*honem mi přičaruj kompletní zásilku, a to hned*“, nemusí představovat ten nejšťastnější způsob řešení sporu.

Obviněný byl v dovolání přesvědčen, že peníze zaplacené za zásilku byly stále jeho, nemohl se tedy dopustit loupeže vlastních peněz, to dá přeci rozum, přičemž peníze „*jako úhrada dobírky se pro něj nikdy nestaly věcí cizí*“. Zaplacení ceny a převzetí zásilky ve výdejně podle něho představovalo „*toliko kontrolu zboží před převzetím*“. Jeden by přitom řekl, že se přebírá přímo zásilka (krabice), jejíž nepoškozenost se kontroluje, nikoli jednotlivý obsah zásilky, s nímž přepravce ani výdejce objednávky nemá nic společného.

Dovatel uzavřel, že „*předáním finančních prostředků došlo toliko k demonstraci jeho připravenosti splnit závazek z kupní smlouvy, ale nikoliv k jeho samotnému splnění*“, dále zdůraznil, že „*poškozený s otevřením balíku souhlasil, měl tedy důvodně pocit, že realizuje svoje právo na kontrolu zboží před převzetím*“.

Státní zástupce ve svém vyjádření připustil, že byt' nešlo o klasický případ pouliční loupeže, zjevně tento incident překročil meze běžného spotřebitelského sporu. Státní zástupce zdůraznil, že dovoatel má právnícké vzdělání, tedy jistě disponoval schopnostmi pro uplatnění svých práv vůči prodejci zboží standardními právními prostředky.

Senát Nejvyššího soudu vyhodnotil dovolání jako nedůvodné. Nad obviněným předestřeným výkladem norem občanského práva by šlo mávnout rukou v případě, že by se jednalo o tzv. inženýrský výklad práva, skutečnost, že takto argumentovala osoba právně vzdělaná, je poněkud zarážející, byt' obviněný má jistě právo argumentovat, jak uzná za vhodné. Obviněným zastávaný právní názor však zcela odporoval běžné zkušenosti jakéhokoli spotřebitele, který už někdy přebíral z internetu objednanou zásilku.

Nejvyšší soud dovoatele upozornil, že právě nemožnost kontroly zboží před jeho zakoupením u smluv uzavíraných distančním způsobem je kompenzována zákonnou čtrnáctidenní lhůtou k odstoupení od smlouvy bez udání důvodu. Kontrola zboží před převzetím přitom není z logiky věci a způsobu uzavírání a plnění smlouvy možná. V daném případě obviněný sdělil kód k balíku, uhradil dobírku a bylo mu vydáno zboží. Jazykem právní terminologie došlo ke splnění vzájemný závazků z uzavřené kupní smlouvy, neboť došlo k uhrazení (a přijetí) kupní ceny ve prospěch prodávajícího a převzetí (předání) předmětu koupě ve prospěch kupujícího. Tím došlo k dovršení plnění obou smluvních stran a vyčerpání jejich vzájemných závazků po formální stránce. Teprve následně mohlo dojít ke kontrole zboží, ovšem již nikoliv jako kontroly zásilky před převzetím, ale jako bezodkladné seznámení se s množstvím a jakostí předmětu plnění, kdy lze uplatnit práva z vadného plnění, ale výlučně jen u prodávajícího. Pokud poškozený umožnil seznámení se s předmětem plnění bezprostředně po splnění závazku, bylo to gestem jeho dobré vůle, které jej ovšem ani potencionálně nemohlo zavázat k dalším jednáním.

Ve věci tak došlo ke splnění závazků z uzavřené kupní smlouvy, tím došlo i k přechodu vlastnického práva s finančními prostředky k prodávajícímu a staly se z nich pro obviněného věci cizí. Obviněný namísto právního řešení přistoupil k fyzickému nátlaku, aby si vymohl navrácení zaplacených peněz okamžitě, tím ovšem naplnil všechny znaky trestného činu loupeže, kterého se dopustil i přesto, že byl osobou práva znalou a dokonce kdy se připravoval na povolání, které je určeno k ochraně práv a poskytování dalších právních služeb. Obviněnému tak mělo být ideálně vlastní hledání řešení v souladu s právem, a nikoliv užití fyzického násilí k dosažení sledovaného účelu. Závěrem lze odkázat na slova Stanislava Balíka z jeho příspěvku na semináři Nejvyššího soudu, že právník by měl být především slušný člověk. Tento citát zdůrazňující morální rozměr právnícké profese je připisován římskému rétorovi Quintilianovi, vizte předcházející článek „*Nejvyšší soud pořádal seminář na téma „Soudcovské nalézání práva v době hlubokých společenských polarizací*“.

V příštím čísle se můžete těšit na rozhovory s vybranými předsedy nejvyšších soudů Evropské unie, kteří se účastnili letošního ročníku Noci práva.

AEQUITAS | ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU — 1/2026

Verze:

elektronická, formát PDF

Redakce:

Bc. Monika Němcová, Bc. Gabriela Tomíčková,
Mgr. Václav Vlček, Mgr. Bc. Jan Bena

Fotografie:

Bc. Gabriela Tomíčková, Bc. Monika Němcová,
Mgr. Soňa Šmahelová, Ing. Jiří Sláma, Václav Šálek,
archiv Nejvyššího soudu, soukromý archiv
JUDr. Františka Púryho, Ph.D.

Redakční rada:

předseda redakční rady JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.,
JUDr. Petr Šuk, JUDr. Pavlína Brzobohatá,
JUDr. František Púry, Ph.D., Mgr. Aleš Pavel

Grafické zpracování:

Dominik Martin

Registrace:

AEQUITAS ISSN 2570-572